

Un număr vechi 1 leu

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: I. N. GESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Strălănătatea: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

SUMAR:

Legea din 13 Martie 1902 asupra libertății individuale, (urmare) de d-l I. Tanoviceanu.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ:

Tribunalul județului Putna: *Tache Zamfir cu Sarchis Tăbăcaru*, cu o Observație de d-l N. D. Chirulescu.

Judecătoria ocolului Ianca, jud. Brăila: *Antreprisa domeniului Brăila și Vasile Lazăr cu Andrei Frigoiu*, cu o Adnotație de d-l Ștefan Scriban.

Bibliografie.

LEGEA DIN 13 MARTIE 1902

asupra

LIBERTĂȚII INDIVIDUALE

Il y a une épreuve infaillible pour juger de la sagesse d'une loi, elle consiste à se demander, si la loi proposée tend à mettre plus d'égalité entre les citoyens. Est-elle propre à produire cet effet? Ne balancez point à la juger très bonne; elle corrigera nécessairement plusieurs abus et procurera plusieurs avantages. — De Mably. Ouvres complètes. Paris 1794-93, t. IX, p. 346

(Urmare) (*)

Am văzut în numărul precedent principiile penale precum și motivul care a inspirat legea din 13 Martie 1902.

De am crede pe d. Stoicescu libertatea publică n'a existat în veacul al XIX-lea în țara românească, ci a fost creată de d-sa prin legea din 13 Martie 1902. Liberalii cari au deținut 12 ani puterea și au revizuit Constituțiunea în anul 1884 au neglijat cea mai d'întîiu datorie a lor, neluând măsuri pentru ocrotirea libertății publice.

De aceea d-sa ne afirma că: «Pentru libertățile noastre publice, proiectul de față e o simțită și utilă reformă; pentru puterea judecătorului de instrucțiune este un corectiv care se impune».

E adevărat că Constituțiunea noastră zice în art. 13: «libertatea individuală este garantată», și în consecință în același articol se spune:

«Nimeni nu poate fi arestat, afară de cazul de vină veghiată, de cât în puterea unui mandat judecătoresc motivat».

Dar d. Stoicescu ne afirmă că constituția minte că libertatea nu este garantată, sau mai bine zis nu era garantată înaintea legii din 13 Martie 1902. «Libertatea individuală — ne spune fostul ministru de justiție — a rămas lipsită de garanțiile ce îi se datorau».

Noroc că de și biata libertate nu era garantată înainte de 1902, ea a scăpat — tot d. Stoicescu ne spune și acest lucru — «grație prudenții și dreptății judecătorilor».

Dar dacă e așa ce mai e trebuință a garanta libertatea? Căci toată lumea știe că judecătorii buni prețuesc mai mult de cât legile înțelepte. Or poate d. Stoicescu crede că judecătorii prezenți și cei viitori vor fi mai puțin drepti și prudenți de cât cei din trecut?

D. Stoicescu ne răspunde în expunerea de motive că e trebuință a se vota legea pentru garantarea libertății individuale «acum mai cu seamă, când avem a da judecătorului de instrucțiune o mai mare autonomie (sic!), făcându-l și inamovibil și dîndu-i chiar posibilitatea înaintării pe loc».

Ați înțeles?

Fiind-că se face judecătorul inamovibil, trebuie a garanta libertatea individuală! Dar ce oare? Inamovibilitatea magistraturei e un pericol pentru libertățile publice? Eu credeam din contră că tocmai o magistratură independentă de puterea executivă este cea mai puternică garanție a libertății, de oare-ce mai toate atentatele în contra libertăților publice provin nu de la puterea judecătorească, ocrotitoarea cetățenilor, ci de la puterea executivă care se servește de cea judecătorească spre a lovi în advesarii săi politici.

Dar să presupunem pentru un moment că inamovibilitatea judecătorului de instrucțiune ar fi un pericol pentru libertățile publice; ce ar resulta de aci? Pur și simplu că nu trebuie să facem inamovibil pe judecătorii de instrucție, fiind-că atunci puterea lor fiind prea mare, ar abusa poate de dînsa în paguba libertății. Cu alte cuvinte, de oare ce sistemul actual grație dreptății și prudenții judecătorilor n'a dat roade rele, după cum însuși d. Stoicescu o recunoaște, nu vedem motivul unei reforme întru cât nu ni se va proba că judecătorii viitori vor fi mai răi de cât cei din trecut.

Observați însă rezultatul la care ne-a adus reforma d-lui C. Stoicescu din 13 Martie 1902.

Până acum judecătorul de instrucțiune era slab față cu puterea executivă, însă puternic față cu

(*) Vezi *Curierul Judiciar*, No. 28 din 17 Aprilie 1903.

rău făcătorii; d. Stoicescu pentru motive pe care nu le discutăm de o cam dată, voia să răstoarne situațiunile, făcând pe judecătorul de instrucțiune inamovibil, adică puternic față cu puterea executivă, însă legat, adică slab față cu rău făcătorii. Nu examinăm dacă erea rațională această reformă executată în întregime așa cum o concepusse d. C. Stoicescu, ne întrebăm însă dacă așa cum s'a realizat și cum există actualmente în legislațiune ea este o măsură înțeleaptă?

Observați că după însuși d. Stoicescu reforma atribuțiunilor judecătorului de instrucțiune, erea în legătură cu organizarea judecătorilor de instrucțiune, căci d-sa zicea că voește să se voteze legea **mai cu seamă** pentru cuvântul că va face pe judecătorii de instrucțiune autonomi declarându-i inamovibili⁽¹³⁾. De oare-ce însă judecătorii de instrucțiune nu s'au făcut inamovibili, și după cum ne-a spus d. Eug. Stătescu actualul ministru de justiție, d-sa e contrariu acestei măsurii, este vădit că lipsește legii din 13 Martie 1902 principalul său temei, după însăși declarațiunea autorului ei.

Mai observați că ast-fel fiind lucrurile s'a slăbit puterea judecătorilor de instrucțiune față cu infractorii, fără ca să li se dea vre-o compensațiune prin mărirea puterii lor față cu puterea executivă.

Mi va fi dar permis să întreb, ce interes avem de a slăbi unul din cele mai importante organe ale represiei când se știe că, mai virtos în țara noastră, represia și fără acesta e foarte slabă și creșterea criminalității foarte mare?

Cu drept cuvânt un deputat, care a spus multe lucruri raționale combătând legea din 13 Martie 1902 zicea: «Interesul ce d. ministru arată pentru delinvenți și pentru criminali mă uimește. Este adevărat că acești oameni, care sunt mai tot-d'auna persoane interesante și chiar de multe ori demne de milă, au dreptul de a fi ocrotite de lege în apărarea lor, dar nu este mai puțin adevărat că și victimele lor sunt foarte interesante»⁽¹⁴⁾.

Dar, în fine să trecem peste toate aceste considerațiuni. Ajunsu-și-a cel puțin d. Stoicescu scopul pe care pretindea că-l urmărește? Garantat'a oare libertățile publice care după părerea sa nu erau garantate înainte de 1902?

Un fapt recent petrecut la Craiova unde niște arestați au fost deținuți ilegal în închisoare mai multe luni, probează că libertățile publice ale celor mici sunt tot atât de puțin garantate după legea din 13 Martie 1902, pe cât erau înainte de această lege. Faptul pare că a venit într'adins că să-și bată joc de pretențiunile și cuvintele sfărătoare ale fostului ministru de justiție și să probeze temeinicia faimoaselor cuvinte ale lui Orațiu:

Professus grandia turget⁽¹⁵⁾.

Tocmai după reforma d-lui C. Stoicescu s'a întâmplat acest fapt!

Și băgați de seamă că d. Stoicescu nu făcuse încă *autonomi*, (cum se exprimă densus), pe judecătorii de instrucție. Cum ar merge însă libertățile publice, când s'ar completa reforma proiectată de densus?

III

Să studiem însă mai de aproape reforma legii din 13 Martie 1902.

Nu este în intențiunea noastră să facem un comentariu al legii, studiind fie-care articol în parte, examinând virgulele și criticând cuvintele sau frazele. Nu avem nici chiar pretențiunea de a examina toate modificările introduse în procedura penală prin legea din 13 Martie 1902, din care unele, dupe părerea noastră sunt bune iar altele rele.

Ast-fel de exemplu, foarte înțelepțește dispune legea în art. 117 că liberarea provizorie se va putea cere în ori-ce materie, prin urmare chiar în materie de crimă. Această reformă de mult timp a fost admisă de unele legislațiuni, și întreaga doctrină⁽¹⁾ este favorabilă.

Pe de altă parte foarte rău a făcut d. Stoicescu, că a menținut mandatul de depunere, combătând amendamentul d-lui deputat Burghel, de oare-ce toată lumea e de acord astă-zî că acest gen de mandat este inutil.

Dar nu de aceste reforme secundare voim să ne ocupăm noi, ci de principala dispozițiune a legii din 13 Martie 1902.

În discursul său la Senat d. Stoicescu zicea: «Una din cele mai importante inovațiuni din lege, este asistența unui apărător, pe lângă prevenitul care este supus în deținuțiunea preventivă».

Noi credem că d. Stoicescu se înșală, aceasta nu e una din cele mai importante inovațiuni, ci este incontestabil, după cum afirmă și generalul Lahovary, cea mai importantă reformă a legii. De sigur că ea a fost scopul primordial al legiuitorului din 1902, și cele-l'alte modificări secundare s'au introdus cu ocaziunea acestei reforme.

De aceea și noi vom concentra asupra ei toată atențiunea noastră, lăsând la o parte toate cele-l'alte dispozițiuni ale legii.

Spre a înțelege însă această reformă, credem că e bine să dăm oare-care explicațiuni prealabile de procedură penală.

* * *

Afacerile mai grave penale, precum sunt crimele și unele delicta mai însemnate, percurg două fase deosebite de procedură; în prima fasă se adună probele, în cea de a doua judecătorii se pronunță asupra culpabilității și a pedepsei. Prima fasă se numește instrucțiune, pentru-că judecătorul caută să se instruiască în afacere descercând cestiunile de drept și mai cu seamă pe cele de fapt; cea de a doua se numește judecată, fiind-că o dată cestiunea luminată prin cercetările judecătorului de instrucțiune, ea poate să primească o soluțiune. Amândouă aceste fase, instrucțiunea și judecata, constituiesc procedura penală.

De și numele de procedură este comun la ambele fase ale afacerii, însă trebuie să spunem că de mai multe veacuri popoarele civilizate au admis o distincțiune între procedura de la instrucțiune și cea de judecată.

Asupra judecării penale toată lumea este de acord că trebuie să fie publică, orală și contradictorie. Însă în ceia-ce privește instrucțiunea, prima fasă a procedurii, dupe ce mult timp s'a crezut că ea

⁽¹³⁾ Expunerea de motive a legii.

⁽¹⁴⁾ G. Exarcu ședința din 23 Februarie 1902.

⁽¹⁵⁾ Promițătorul de lucruri mari rămâne umflat.

trebuie să fie secretă, cel puțin când judecătorul de instrucțiune socotește acest lucru trebuincios în interesul descoperirii adevărului, astăzi multe spirite distinse susțin că trebuie să se întindă și la instrucțiune principiul publicității al oralității și al luptei contradictorie.

În congresul Uniunii internaționale de drept penal ținut în Buda-Pesta în anul 1899, această chestiune a fost foarte discutată, fără ca congresul să ajungă la o soluțiune definitivă, și de aceea chestiunea a rămas să se discute din nou la congresul ce avea să se țină în Septembrie 1902 la St.-Petersburg.

În acest din urmă congres, dupe multă luptă, s'a admis cu mică majoritate principiul publicității și al luptei contradictorie. S'a spus însă expres că această soluțiune trebuie să fie o tendință legislativă, care se va realiza ținându-se seamă de împrejurările fie-cărei țări.

Am combătut în ambele congrese atât la Pesta cât și la St.-Petersburg asistența avocatului la instrucțiune. Dacă la St.-Petersburg am fost mai puțin fericit de cât la Pesta, cauza este că în acest congres au lipsit nu numai reprezentanții iluștrii ai școlii pozitivistice penale ca D-nii Garofalo și Tarde, care promisese să vină, dar chiar valoroșii noștri tovarăși de luptă din congresul de la Pesta ca D-nii Aschrott, Eug. de Balogh, Comte și alții.

Însă, e un însă, dacă se poate admite în știința pură și pentru un viitor depărtat, această soluțiune rămâne întreaga chestiune dacă trebuie să se admită imediat reforma într-o anumită țară. Între principiile abstracte de dreptate și punerea lor în practică, omul de Stat știe prea bine că este un lung drum de parcurs, și că pe acest drum trebuie să meargă cu înțelepciune.

Platon care de sigur a fost un mai mare idealist de cât D-l Stoicescu, stabilește în «Republica» sa, principiile stricte și absolute de dreptate ale organizației sociale, însă când e vorba de necesitățile practice el însuși face transacțiuni, și a scris opera sa «Despre legi» în care se depărtează mult de ideal și arată cum s'ar putea organiza cetatea greacă de pe timpul său ținând seamă de obiceiurile Grecilor și de pasiunile omenești⁽¹⁶⁾.

Dacă amintesc pe Platon, cauza nu este că ambiționez să întrec pe d. Stoicescu suindu-mă mai sus de Magna Charta d-sale, ci pentru că azi știința a revenit în această privință la ideea lui Platon. Chiar în congresul din Petersburg din Septembrie 1902, D-l R. Garraud, care de altmintrelea a fost un susținător aprig al asistenței avocatului la instrucțiune, zicea în primul său discurs că una din marile greșeli ale filosofilor veacului al XVIII-lea a fost credința lor în a tot puternicia și universalitatea legilor. De aceea congresul n'a înțeles, și nu putea să înțeleagă că soluțiunea pe care o admisesese să fie adoptată imediat și în toate țările fără a se ține seamă de obiceiuri și de organizațiunea judecătorească. Discuțiunile și convorbirile particulare pe care le-am avut cu d-nii profesori F. de Liszt, Ivan Fointișki, Van Hamel și alți fruntași ai congresului, partizani ai soluțiunii admise de majoritate, nu ne lasă nici-o îndoială asupra acestui punct.

Prin urmare, admitând în pură teorie că prevenitul arestat trebuie să fie asistat de un avocat în timpul instrucțiunii, rămâne de discutat dacă este rațional ca să se introducă o astfel de măsură în legislațiunea românească în împrejurările în care ne aflăm. Această chestiune n'a discutat-o, și nici chiar n'a atins-o d. Stoicescu în expunerea de motive sa în discursurile ținute în parlament, de și ea erea de cea mai mare importanță.

* * *

Mai întâi trebuie să înlăturăm un prejudiciu, anume ideea că această măsură sau altele de același gen ar fi legate de principiile politice ale unei persoane. Liberalismul sau reacționarismul n'are ce căuta aici, și ca probă că este așa, voi observa că prima reformă în această direcțiune s'a făcut sub guvernul generalului G. Manu, care n'a pretins nici o dată că e liberal.

Pe de altă parte când s'a discutat legea din 13 Martie 1902, d. general Lahovary care de asemenea nu are veleități de liberalism a lăsat cu mult în urmă pe d. C. Stoicescu liberalul și pe prietenul meu Al. Radovici fostul socialist. Și ca să nu se pretindă că facem afirmațiuni fără a le proba, vom reproduce două fragmente din cuvântările d-lui general Lahovary la Senat, neînsoțindu-le de nici un comentariu sau explicațiune.

«În Franția, interogatorul cel dintâi nu are alt scop de cât să constate identitatea inculpatului, și el, imediat are nevoie de asistența avocatului, și astfel toate acuzațiunile false, toate supliciile morale la care ar fi fost supus inculpatul, toate acestea ar cădea.

«Prin urmare d-lor, eu cred că onor comitet al delegaților și d. ministru de justiție, au dat ceva, dar au dat ceva cu totul necomplet.

«Dacă, dupe cum se prevede în art. 96 și urm., judecătorii de instrucțiune pot să țină la secret pe un inculpat 10 zile și apoi se reînnoesc cele 10 zile care fac 20 de zile, în acest timp poate să se vindece și rănilor și să se ticluiască și alte vine false, și, prin urmare, toată opera d-voastră în această privință este lipsită de mare valoare.

«Eu împărțind părerea d-lui Grădișteanu, mi pare rău că nu s'a adus lucrarea completă, și mai cu seamă pentru moravurile țării noastre, unde ni se spune că judecătorii de instrucțiune usează câte o dată de oare-care brutalități. Aș fi dorit ca această reformă să fie mai completă de cum o presintă guvernul astăzi».

La art. 97 generalul Lahovary a zis:

«Ved o schimbare în lege. Introducerea principiului confirmării mandatelor de arestare s'a făcut în legea de organizare judecătorească votată de partidul conservator, mi se pare că mandatul de arestare trebuia să fie confirmat în termen de 3 zile.

«Va să zică, d-voastră ați lungit termenul de la 3 zile la 5 zile. Ei bine domnilor, dacă 2 zile este prea puțin pentru omul liber, dar pentru omul închis este mult. De aceea eu v'aș ruga să se lase 3 zile cum erea mai înainte, și aceasta cu atât mai mult cu cât nu ved nici-un motiv puternic, pentru ca să se prelungească acest termen».

Dacă e vorba de liberalism, ce rămâne din liberalismul d-lor Stoicescu, Grădișteanu și Radovici? Așa este că le ia generalul Lahovary cu mult înainte,

⁽¹⁶⁾ A se vedea frumoasa prefață a tratatului lui Platon, «De legibus» în edițiunea completă a operilor sale de Victor Cousin.

fiind-că dânsul dă imediat după arestare un avocat prevenitului, pe când cei-l'alți nu 'i-l dau de cât dupe 20 de zile de secret când afacerea sa e compromisă și rănile făcute de judecătorii de instrucțiune vindecate (17).

Pe de altă parte ce liberalism e acela care prelungeste detențiunea preventivă prin simpla voință a judecătorului de instrucțiune de la 3 la 5 zile, adică aproape îndoit ?

Adevărul este că liberalismul în atare cestiuni e tot atât de nemerit pe cât este revolta bruscă a slujnicarului amoros contra ciocoiului în cunoscutele versuri ale lui Pelimon :

«In aste triste locuri și pline de amor,
Se arată înainte-mi un trădător ciocoi?»

Liberalismul n'are ce căuta în cestiunile penale; pentru onoarea lui și respectul ce am pentru dânsul, aș dori ca să nu se vorbească de liberalism și de libertate când e vorba de pungași, de escroci și de asasini, căci nu e nici-o legătură între aceste noțiuni, din contră e o profundă antitesă. «Nici în Anglia nici în America, zice d. R. Garofalo, nu se va auzi vorbindu-se de libertate apropos de frânele necesare pentru a garanta dreptul, nici relativ la meziile cu care se reprimă violările sale. Nu se poate concepe că pedepsele mai severe în contra inamicilor publici, când par necesare, să fie o violare a acelei libertăți pe care ele tocmai tind să o asigure.

«Trebue să fie cine-va în Italia ca să vorbească de liberalism apropos de pedeapsa cu moarte.

«Dar adevăratul liberal, limitând într'o mică sferă activitatea statului, voește în urmă ca în acea sferă el să aibă mijloace de a face tot ce e necesar la împlinirea misiunii sale» (18).

Prin urmare să înlăturăm prejudiciul politic și să ne întrebăm care eera necesitatea legii din 13 Martie 1902 ? Reformele în legislațiune trebue să fie motivate prin oare-care împrejurări care le fac necesare ; care eerau însă împrejurările ce sileau pe legiuitor să schimbe legislațiunea în această privință ? Se făcuse oare judecătorii culpabili de niscare-va abuzuri care să îndrituiască pe legiuitor să ia măsuri în potriva lor ?

D. general Lahovary pe svon public («se spune»), susține că da, însă d. Stoicescu a afirmat contrariul și chiar a adus laude magistraturii în această privință.

Poate că generalul care cu câte-va luni mai nainte făcea parte dintr'un corp social respectat, ar fi trebuit să respingă iar nu să colporteze niște acușățiuni atât de grave aduse unui alt corp care nu merită mai puțin respect. În ori-ce cas însă d-sa eera absolut logic când cerea reforma.

Dar, mă întreb, d. C. Stoicescu, care laudă pe judecătorii noștri de instrucțiune ce caută să intre în apele generalului ?

În resumat între general și ministru urma dialogul următor :

— Domnule ministru, se spune că unii din câinii dv. ar fi mușcând oameni, de aceia ar fi bine să-i legați frumușel.

— Vă înșelați domnule general, câinii mei sunt foarte blânzi și n'au mușcat pe nimeni, totuși eu fiind liberal am luat măsuri ca să fie legați bine, pentru-că numai ast-fel vor avea hoții libertatea de a fura și tâlhării pe aceia de a jăfui.

De sigur că logica nu eera de partea ministrului; dupe cât știți (cer ertare judecătorilor de comparațiune), botnița nu se pune la caii și câinii care nu mușcă.

* * *

Afară de liberalism, de Magna Charta, de Habeas corpus și de autoritatea lui Servan și a d-lui Ad. Cantacuzino, am căutat în zadar să mai găsească vre-un motiv adus de ministru ca să susțină principala sa inovațiune.

Ba ne înșelăm.

Dânsul a afirmat în expunerea de motive că măsura ce introducea e admisă de toate țările civilizate.

«Un alt principiu admis acum de toate țările înaintate, este dreptul, pe care un prevenit 'l are de a fi asistat de un apărător, care să presinte observațiunile sale sumare în camera de consiliu sau la cabinetul judecătorului de instrucțiune, în favoarea liberării prevenitului».

Aceasta e exact ; în observațiunile sale asupra legii Constans (din 8 Dec. 1897) Curtea de casațiune francesă ne spune că toate codicele moderne au admis acest lucru și că toate proiectele franceze ale legii l'au primit fără discuțiune. Curtea adaogă că această măsură nu poatea provoca nici-o contradicțiune, fiind-că ea stabilește egalitatea necesară între inculpatul liber și între inculpatul închis ; de aceia încă din 9 Iulie 1884, procurorul tribunalului Senei invita pe judecătorii de instrucțiune să întrebe pe preveniții închiși dacă au un avocat, iar dacă nu au să ceară unul de la decanul avocaților. Așa în cât cu 13 ani înainte de a fi organizat acest drept prin lege el eera recunoscut de ministerul public prevenitului închis. Prin urmare nu aci e greutatea, căci asupra acestui punct aci toată lumea este de acord, greutatea este asupra rolului avocatului în timpul instrucțiunii; Curtea de casațiune franceză pune foarte bine cestiunea când se întrebă :

«Dar care va fi rolul apărătorului în timpul informațiunii ? Aci acordul încetează și divergințe profunde se manifestă» (19).

Dacă admitem sistemul contradictoriu, adică dacă punem pe apărător în luptă cu ministerul public înaintea judecătorului de instrucțiune, avem o primă greutate în insuficiența personalului judecătoresc, procurorii nu vor mai putea să 'și îndeplinească bine cele-l-alte oficii, căci vor fi prea mult ocupați cu instrucțiunea și aceasta va fi în paguba presiunii.

Dacă lăsăm pe avocat singur față cu judecătorul de instrucțiune atunci din două lucruri unul : sau punem acușățiunea în stare de inferioritate față cu apărarea, fiind-că apărarea are reprezentant pe când acușarea nu are, sau silim pe judecătorul de instrucțiune să 'și pervertească rolul devenind un acuator, ceia ce e și mai rău.

În afară de aceasta avocatul, dacă este un co-

(17) Bine înțeles că generalul Lahovary presupune că rănile se fac de judecătorii de instrucțiune tot-d'a-una în primele zile, căci dacă se vor face în cele din urmă nu mai au timpul să se vindece.

(18) R. Garofalo, Contre la carrente, Napoli 1888, p. 6 și 7.

(19) Degallier et Bazenet: La réforme de l'instruction criminelle, Paris 1898, p. 209.

rifeu al baroului său un fruntaș politic, poate întimida pe judecătorul de instrucțiune, iar dacă este un om fără conștiință, el poate să zădărnicească instrucțiunea pregătind de mai nainte persoanele care vede din cercetări că vor fi chemate ca marturi sau schimbând or făcând să dispară lucrurile care pot să servească spre descoperirea adevărului. Prin urmare asistența avocatului la instrucțiune nu poate fi admisibilă de cât atunci când e vorba de a se discuta liberarea sa din închisoarea preventivă sau atunci când judecătorul de instrucțiune crede că secretul nu e trebuincios pentru descoperirea adevărului.

Cum a rezolvat d. C. Stoicescu aceste dificultăți legislative?

* * *

În expunerea de motive nu găsim nici-o discuțiune asupra rolului apărătorului; se pare că ministrul nici nu avea idee de termenii problemei pe care avea să o rezolve. Ministrul se mulțumește să ne spună că voește să reformeze legea, fiindcă ea s'a reformat și de Francezi de la care noi am împrumutat procedura noastră penală.

«Cred că este venit momentul⁽²⁰⁾ să ne despărțim de procedura inquisitorială și secretă a instrucțiunii pe care am împrumutat-o din Codul de instrucțiune criminală al Franciei, căci ea a fost abandonată de 25 de ani de aceia care ne au împrumutat-o și înainte de Francezi au abandonat-o Belgienii».

Cu alte cuvinte d. Stoicescu ne spune că Franța care avea instrucțiunea secretă și inquisitorială a părăsit-o acum 26 de ani (în 1877), după cum o părăsise și Belgia cu mult înainte (în 1852).

Ei bine, acesta e absolut inexact. Nici-o lege n'a intervenit în 1877 sau în anii alăturați spre a schimba felul instrucțiunii în Franța. S'a admis ce e drept un avocat în timpul instrucțiunii prin legea din 8 Dec. 1897, dar nici această lege, nici alta anterioară sau posterioară n'a suprimat secretul instrucțiunii.

Și dacă înainte de 8 Decembrie 1897 instrucțiunea era în Franța inquisitorială (ceea-ce dupe noi e inexact), ea a rămas inquisitorială și dupe această lege. Dupe cum zicea d. Simons profesor de drept penal la Universitatea din Utrecht în raportul său către congresul Uniunii internaționale de drept penal din Petresburg vorbind de legea francesă din 8 Decembrie 1897 «*Le loi a done accepté une publicité relative, tout en maintenant son caractère inquisitorial*»⁽²¹⁾.

Prin urmare e inexact că Franța a părăsit instrucțiunea inquisitorială.

Adaog că nici un stat civilizat n'a admis până astăzi instrucțiunea orală, publică și contradictorie (cum este judecata penală).

Chiar în Anglia, țara clasică a libertății, în care inchișiția și procedurile sale n'au fost nici-o dată în vigoare, de și de regulă actele informațiunii

preparatorie se fac în public, publicitatea nu e absolut obligatorie pentru judecător. Mai mult de cât atât magistratul are drept să acorde sau să refuze un apărător acusatului de și în practică refuză foarte rar autorisarea de a fi asistat de un avocat⁽²²⁾.

Și e de notat că în Anglia afacerea nu ajunge înaintea magistratului de cât atunci când s'au luat toate măsurile pentru descoperirea și prinderea infractorului.

Dar nu aci e punctul de discutat; cestiunea este de a se ști care va fi rolul avocatului asistent la instrucțiune? Ministrul ne spune numai că ne despărțim de procedura secretă și inquisitorială; aceasta însă e vag căci nu ne arată ce procedură punem în loc și întru cât acea procedură e mai bună. Că cine-va a părăsit un drum, lucrul poate să fie important, cea ce e însă mai important când sunt mai multe drumuri e de a ști calea care trebuie urmată.

Acest lucru însă nu-l arată expunerea de motive; ca să cunoaștem reforma trebuie dar să studiem textul legii.

(Va urma)

I. Tanoviceanu

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

TRIBUNALUL JUDEȚULUI PUTNA

Audiența de la 12 Decembrie 1902

Președinția D-lui EM. STROICI, Președinte

Tache Zamfir cu Sarchis Tăbăcaru

Sentința civilă No. 643.

Timbru. — Act. — Este sau nu obligator ca actul supus taxei timbrului să fie scris chiar pe hârtie timbru de valoarea cerută de lege, sau este suficient ca timbre de valoarea cerută să fie anulate în momentul introducerii actului, chiar dacă actul ar fi scris pe timbru de valoare inferioară? — Art. 7, 49, 50, 51 L. timbrului.

Legea timbrului cere ca taxele de timbru să fie achitate în momentul formării actului, fără a dispune că actul, fie chiar de procedură, să fie scris chiar pe timbrul prevăzut de lege.

Așa fiind, un apel în contra unei cărți de judecată, scris pe coală de 2 lei însă la care, în momentul introducerii la tribunal, se anulase încă 4 coale a 2 lei, e valabil căci dispozițiile art. 23 al L. t. sunt satisfăcute.

Tribunalul,

Asupra incidentului ridicat de intimat cum că apelul ne fiind scris pe timbru fix de 10 lei, ci pe hârtie timbru de 2 lei, la care s'a anulat 4 coale timbru a 2 lei fiecare, conform art. 50 legea timbrului, un asemenea apel este neregulat și trebuie a nu i se da curs, până ce nu îndeplinește cerințele legii timbrului;

Având în vedere că, după art. 18 din legea timbrului, apelurile în contra cărților de judecată sunt supuse la taxa timbrului fix de 10 lei coală; că în adevăr, după art. 50 din aceeași lege, actelor ce nu vor fi timbrate sau vor purta un timbru mai scăzut de cât cel stabilit prin legea timbrului, nu li se vor da de autoritățile publice nici un fel de curs, de cât după ce vor fi fost supuse penalității prevăzută de legea timbrului achitând impozitul și amenda, și că toate actele de pro-

⁽²⁰⁾ Nu crede oare d. Stoicescu că a venit momentul său mai bine zis timpul să ne despărțim și de: este venit momentul și alte franțuzisme? Nu știu cine a învățat românește: d-sa pe d-l Stelian Popescu sau d-l Stelian Popescu pe d-l Stoicescu, căci amândoi seamănă la scris.

⁽²¹⁾ Bulletin de l'Union internationale de droit pénal, Berlin, 1902, t. X, livr. I, pag. 91.

⁽²²⁾ C. I. Mittermaier. Traité de la proc. crimin. en Angleterre en Ecosse et en Amérique. trad. par Chauffard. Paris 1868. p. 103, 104, 108 și 109.

cedură care nu vor purta timbru și tacsele speciale cerute de lege pot fi considerate ca fără ființă ;

Considerând că, după art. 51 din legea timbrului, pentru actele supuse timbrului fix sau proporțional părțile se vor servi sau de hârtie cu timbru încrustat, sau când nu va avea hârtie timbrată, pe ori ce altă hârtie pe care se va aplica timbru mobil, în cazul când valoarea impositului nu va trece peste suma de un leu și că actele purtând timbre mobile în valoare mai mare de un leu se consideră ca ne timbrate; de altă parte, după art. 7 din aceeași lege, când este cu ne puțință a se face actul pe hârtie timbrată, primarul comunei locale constată aceasta chiar pe act ;

Considerând că, din conținutul acestor texte de lege, rezultă că legiuitorul în art. 50 se ocupă de actele făcute pe hârtie ne timbrată și de actele făcute pe un timbru mai scăzut de cât cel legiuit fără a se fi depus colț timbrate spre complectare, nu se ocupă și de actele ce fiind făcute pe o coală de timbru de o valoare mai mică, de cât cea legiuită, s'a depus spre anulare și spre complectarea acestui timbru, hârtie timbru de diferite valori, cari toate adunate ca valori satisfac timbrul cerut de lege pentru acel act ;

Considerând că, din spiritul legii timbrului rezultă că legiuitorul pentru a crea resurse statului, a supus la diferite taxe de timbru fix diferite acte, ce se presintă autorităților, cu alte cuvinte, în intențiunea de a mări fondurile fiscalului, a creiat tacsarea actelor și a stabilit o anume gradație ca plată după natura mai mult sau mai puțin importantă a actelor ; că, pentru perceperea acestor contribuțiuni statul a creiat hârtie timbru de diferite valori ; că, perceperea valorii ce cuprinde hârtia este preocuparea de căpetenie a legiuitorului și al doilea, ca aceasta să se facă prin întrebuițare de hârtie cu timbru încrustat, cu excepțiunea însă prevăzută de art. 51 din aceeași lege că : se poate plăti taxele de timbru și taxele proporționale prin timbre mobile aplicate pe hârtie simplă, numai însă până la valoarea de un leu ; că, din moment ce valoarea impusă de legiuitor pentru un act prin întrebuițare de timbru, a fost percepută, fie întrebuițându-se un singur timbru fix cu valoarea prescristă de legiuitor pentru acel act, fie întrebuițându-se mai multe hârtii cu timbru încrustat de valori mai mici, — dar cari toate însumează taxa fixă, ce o impune legea de a se percepe în timbre, pentru facerea aceluși act, evident că cerințele legii timbrului sunt perfect satisfăcute, și modul în care s'a satisfăcut este tocmai cel prevăzut în art. 51 partea I a primului aliniat din aceeași lege ;

Considerând că, interpretarea ce ne apărât trebuie dată părții finale a art. 50 care zice : «Toate actele de procedură care nu vor purta timbru și taxele speciale cerute de lege vor fi considerate ca fără ființă», este aceea ce derivă din întreg conținutul aceluși articol, adică : se aplică acea decădere numai actelor prevăzute în alin. I al aceluși articol, și anume : cele făcute pe hârtie simplă, ne timbrate adică, când trebuiesc să fie din contră, și cele ce vor purta un timbru mai scăzut de cât cel stabilit de legea timbrului ; că fiind vorba de această din urmă categorie între ele nu pot intra acele acte care de și sunt scrise pe un timbru mai mic, mai scăzut, de cât cel prevăzut de lege, dar spre complectarea timbrului prin anulare s'a adăogat alte colț timbrate, care toate însumează taxa cerută de lege ; că în această categorie intră numai acelea care vor fi scrise pe un timbru mai mic, mai scăzut, dar fără a se fi adăogat spre complectare alte colț timbrate ; că, pentru ca dispoziția alin. ultim a art. 50 să se aplice și actelor pe timbru mai scăzut, dar complectat, tot în hârtie timbru încrustat, ar fi trebuit să o spue ritos legea, decăderii în materie fiscală, ce e de strictă interpretare, nu se pot admite fără text expres de lege ; de altă parte, dacă legiuitorul ar fi voit să înțeleagă că, actele acestea trebuiesc a fi isbite și ele de sancțiunea alin. ultim. art. 50, apoi atunci n'ar mai fi pus în partea I alin. I articolul următor 51, dispo-

siția generală că : părțile pentru actele supuse timbrului fix sau proporțional se vor servi de hârtie timbru încrustat, dispoziție ce nu trebuie restrânsă numai la cazul când valoarea impositului nu trece peste un leu, cas ce e aplicabil atunci numai când se întrebuițează nu hârtie timbru, ci hârtie simplă, pe care se aplică timbrul mobil, sau se întrebuițează și hârtie timbru, dar spre complectare se aplică și timbre mobile, ca-suri ce au drept sancțiune decăderea prevăzută în al. II art. 51 ;

Considerând că, nici art. 7 din aceeași lege, cum s'a susținut, nu este aplicabil, de oare-ce acolo se vorbește de cazul când nu s'a scris de fel actul pe hârtie timbru, ci pe hârtie simplă, din imposibilitatea de a avea timbru, cas numai în care se cere constatarea primarului, nu și când actul e scris pe timbru mai scăzut dar complectat tot prin hârtie timbru până la taxa legiuită ; așa fiind un apel făcut în această din urmă condițiune este regulat și legal făcut și cată a i se da curs ;

Considerând că, în specie, apelul lui Tache Zamfir fiind scris pe o coală de 2 lei s'a adăogat de apelant încă 4 coale a 2 lei fie care se s'au anulat chiar de apelant, nu de tribunal cum trebuia, cu mențiune spre complectarea timbrului la apelul său căci trimețându-și apelul prin poștă s'a temut să nu se peardă timbrele albe adaose spre complectare ; în atare situațiune toate cele 5 hârtii timbru încrustat însumând taxa de 10 lei în timbre prevăzută de art. 23 al. 18 legea timbrului și nularea celor patru coale adaose făcându-se în acest scop, apelul este făcut pe timbru legal, este făcut regulat din acest punct de vedere și cată pentru motivele de mai sus a se respinge incidentul ca nefondat ;

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător. Eft. Antonescu, tribunalul, respinge incidentul, etc.

(ss) Em Stroiici, Eft. Antonescu

Grefier (s) Călcăi

Observațiune. — Soluțiunea dată de Tribunalul de Putna în chestiunea care formează obiectul sentinței de mai sus e juridică atât ca interpretare a legii timbrului, cât și pentru faptul că nu vine în contradicere cu vr'un text al acestei legi.

Inalta noastră Curte a mers chiar mai departe, căci admite că recursul e valabil chiar dacă e scris pe hârtie simplă și făcut fără plata taxei timbrului, numai ca recurentul să plătească în urmă *timbrul întreit* (1) soluțiune care e în flagrantă contradicere ca art. 49, 26 și 50 al. ultim (2).

Inalta Curte zice că din momentul ce interesul fiscalului, — pe care îl are în vedere legea, — e satisfăcut, nu e loc a se declara nulitatea actului.

Această argumentare e în adevăr la locul ei în cazul ivit înaintea Tribunalului Putna, în care soluțiunea dată reiese din texte, fără a viola vre unul.

Cestiunea era aceasta : cere legea ca apelul să fie scris pe o coală de 10 lei sau e suficient ca o dată cu introducerea lui să se anuleze timbre de 10 lei ?

Este o chestiune relativă la modul perceperei

(1) V. Cas. I, 581/900, Bul., p. 1198 și 632/900 ; Bul., p. 1304.

(2) Veđi adnotația noastră în *Curierul Judiciar*, No. 85/902, pag. 708.

taxelor de timbru și, în această privință, găsim pusă regula generală în art. 49: «*pentru toate actele pentru care legea cere plata taxei timbrului . . . . . părțile vor plăti această taxă încă de la formarea lor, sub pedeapsa prevăzută de lege*».

Cum se va plăti taxa? Pentru timbrul fix, art. 51 spune că: «*părțile se vor servi său de hârtie cu timbru incrustat* său de ori-ce altă hârtie pe care se va aplica timbrul mobil în cazul când valoarea impositului nu va trece peste suma de un leu», iar art. 50 al. ult. zice: «*toate actele de procedură care nu vor purta timbrul și taxele . . . etc*»;

Față cu această regulă generală, bine s'a zis: apelul se formează în momentul introducerii lui la tribunal, timbrul este alăturat în momentul acestei formări, deci apelul este valabil, de și nescris pe 10 lei, întru cât nică-erî legea nu obligă la aceasta și *nulitățile nu se pot crea prin deducțiune*.

Aci, dupe cum am spus, este locul a zice cu Inalta noastră Curte, că interesul fiscului e satisfăcut,—taxa prevăzută fiind plătită în momentul formării actului, dupe cum cere art. 49.

Nu e nici o excepție în ce privește întrebunțarea timbrului incrustat; — o singură excepție se face în art. 51 în ce privește întrebunțarea *timbrului mobil*, care întrebunțare trebuia limitată la o sumă oare care, de oare-ce în mod abuziv se întrebunțau sub legea anterioară timbre mobile acolo unde legea prevedea timbru incrustat; legea permite în general și nelimitat numai înlocuirea timbrului fix incrustat prin «*hârtie de timbru proporțional*» și vice-versa (art. 13), nu și întrebunțarea timbrului mobil în locul celui fix; aceasta nu putea fi permisă de cât pe cale de excepțiune, și această excepțiune trebuie să fie prevăzută și limitată, lucru pe care îl și face art. 51. Ce s'ar putea prin urmare deduce din excepțiunea restrânsă din art. 51 pentru a se argumenta în privința întrebunțării timbrului incrustat?

* * *

Termin arătând că alin. IV al art. 50 nu se referă la actele din aliniatul I al aceluiași text, căci ar veni în contradicție cu alin. 2.

În primele trei aliniate e vorba de actele părților, obligațiunii și convențiunii, cari nu sunt nule din cauza lipsei timbrului și pentru care penalitatea e prevăzută în art. 79.

În aliniatul IV se vorbește numai despre actele de procedură; așa rezultă și din text și din desbaterile ce au avut loc, dupe cât îmi amintesc, asupra legii timbrului.

De alt-fel nici nu se poate zice că alin. I ar fi aplicabil actelor de procedură, căci magistratul care primește o acțiune, o opozițiune, un apel, un recurs, etc., — nu poate refuza a-i da curs, fixând termen și citând părțile; instanței îi incumbă a decide, — prezidentul care primește nu poate proceda conform al. 1 căci de și e autoritate publică nu poate ca să nu dea «*nici un fel de curs*».

N. D. Chirculescu
Focșani

JUDECĂTORIA OCOLULUI IANCA, JUDEȚUL BRAILA

Audiența de la 15 Martie 1903

Antreprisa Domeniului Brăila și Vasile Lazăr cu Andrei Frigoiu

Carte de judecată civilă No. 203

Tocmeli agricole.— Competință.— Art. 15, 21 și 30 din legea jud. de pace; art. 39 din legea tocmelelor agricole.

Deși art. 21 din L. J. P. spune că *toate contestațiunile isvorâte din tocmele agricole sunt de competența judecătoriilor comunale, totuș aceasta nu înseamnă de cât că judecătoriile comunale rămân competente numai dacă valoarea litigiului nu trece peste competența lor generală specificată de art. 15 din L. J. P.*

Ast-fel, când quantumul pretențiunii trece de 1500 lei, nu e competent nici judecătorul comunal, nici cel de ocol, deși contestația e relativă la o tocmeală agricolă, ceea-ce rezultă din art. 30, al. 3, L. J. P., unde se spune... «dar în marginile competenței determinate prin legea de față». Or, în specie, competența o determină art. 15 L. J. P. care fixează la 50 lei limita competenței judecătoriilor comunale.

S'au ascultat d-l avocat Antinescu din partea apelantului reclamant Andrei Frigoiu și d-l avocat Bratu din partea pârâților oponenti Antreprisa Domeniului Brăila și Vasile Lazăr.

Judecata

Având în vedere susținerile părților;

Considerând că de și prin art. 21 din legea judecătoriilor de pace ar părea, la primul moment, că judecătoriile comunale sunt competente a judeca procesele isvorâte din tocmelele agricole, ori-carî ar fi valoarea lor;

Considerând, însă, că art. 15 din aceeași lege, dispune în mod general că, judecătoriile comunale sunt competente a judeca până la 50 lei, cu drept de apel la judecătoria de ocol «*ori ce prigonire de ori ce natură*» și «*din ori ce cauză ar isvoră ele*», deci și prigonirile care ar isvoră din tocmele agricole;

Că art. 30 din aceeași lege prevede clar că, judecătoriile comunale sunt competente a judeca procesele prevădute de legea tocmelelor agricole, *dar în marginile competenței determinate prin legea de față*; ori, dacă legiuitorul dădea jurațiilor comunalel pefinsa competență din art. 21, atunci nu mai era nevoie să specifice: «*în marginile competenței determinate prin legea de față*»; cu alte cuvinte, legiuitorul a pus o margine competenței lor;

Considerând că, art. 39 din legea tocmelelor agricole spune că : contestațiile ivite, se vor judeca de instanțele ordinare, după legile în vigoare relative la competență ;

Considerând că, și în expunerea de motive, la proiectul de lege pentru judecătoriile de pace, se prevede clar că : procesele ivite din tocmele agricole, se vor judeca de judecătoriile comunale cu aceeași competență, adică până la 50 lei inclusiv, cu drept de apel ; (Ediția oficială, pag. 14, al. 1) ;

Considerând că nici judecătoria de pace nu e competentă a judeca această afacere, de oare-ce trece limita competență dată lor prin art. 55, care spune că : «sunt competente a judeca tote cererile, în materie personală și mobilă, de or ce natură ar fi ele, cu apel, până la valoarea de 1500 lei inclusiv» ;

Că ast-fel fiind, art. 21, față de textele de lege mai sus citate, n'are alt-ceva de cât o redactare incompletă. Pentru aceste motive, admite incidentul, etc.

Jude (s) N. G. Cartianu

Adnotație. — Bine saū rău, judecătorul de ocol consideră faptul de a împedica pe cine-va să ia recolta ca o contestație la legea tocmelelor agricole și, în consecință, pune principiul că contestațiile la legea tocmelelor agricole sunt de competența judecătorului comunal numai până la cifra de 50 lei, cum prevede art. 15 din L. J. P.

Această soluțiune nu ni se pare temeinică, de oare-ce art. 21 din L. J. P. spune categoric că «toate contestațiunile isvorând din tocmele agricole, se vor judeca de judecătoria comunală. . . și cu drept de apel la judecătoria de ocol, dacă reclamațiunea este mai mare de 5 lei.

Textul e categoric și, de aceea, chestiunea nici nu suferă discuțiune (1).

Judecătorul de ocol găsește însă un argument în art. 30, al. 3 din L. J. P. pentru a consacra soluțiunea contrară. Or, iată ce spune acest text : «Dacă procesul este pentru fapte prevăzute de legea. . . . tocmelelor agricole, ei (adică jurații) vor hotări. . . . în marginele competenței determinate prin legea de față».

Legea de față însă, e legea judecătoriilor de pace, care, prin art. 21, am văzut că dă în competența judecătoriilor comunale contestațiile isvorând din tocmele agricole, dar cu drept de apel, dacă reclamațiunea este mai mare de 5 lei.

Intre art. 21 și 30 din L. J. P. nu e, prin urmare, nici-o antinomie, așa că ambele texte se armonizează perfect.

Judecătorul comunal era dar competent, ca și judecătorul de ocol, care trebuia să reție afacerea în apel.

Față cu cele spuse până aici, necontestat că art. 21 și 30 sunt excepționale, întru cât deroagă de la dreptul comun consacrat de art. 15 L. J. P., dar această excepțiune e indetul de motivată

(1) In acelaș sens, Botez, p. 648, nota.

de însăș natura urgentă a contestațiilor isvorând din tocmele agricole.

De altmintrelea, o atare excepțiune o găsim și în materie penală, unde judecătoriile comunale pot judeca chiar un *delict*, și anume acel prevăzut de art. 21 din L. Servitorilor, căci aici pedeapsa e de la 5—50 lei, și din moment ce faptul poate fi pedepsit cu 50 lei amendă, nu mai e contravențiune, ci *delict* (art. 8, al. 3 ; 9, al. 2, 60, 383 și 399, al. 2 C. P. (2)).

Tot așa și judecătoriile de ocoale judecă, în primă instanță, acțiunile posesorii, *or-care ar fi valoarea lucrului* (art. 60), deși competența generală e numai până la 200 lei inclusiv în prima instanță. Cum nu se poate susține că judecătoriile de ocoale nu sunt competente să judece acțiunile posesorii, tot așa nu se poate susține că judecătoriile comunale nu pot judeca contestațiile isvorâte din tocmele agricole, până la orî-ce sumă, căci art. 21 e categoric.

În fine, judecătorul de ocol trebuia să arate instanța competentă, spre a trimite dosarul acolo, căci așa cere art. 108 Pr. civ., mențiune ce nu se vede în dispozitivul cărții de judecată ce adnotăm.

Ștefan Scriban

(2) V. articolul nostru din *Curierul Judiciar*, No. 39/901. V. și Botez, p. 668, nota.

BIBLIOGRAFIE

A apărut

CODUL DE COMERCIU

cu

NOUA LEGE A FALIMENTELOR

ADNOTATĂ

COPRINZEND SUB FIE-CARE ARTICOL :

I) Trimitere la autori. II) Jurisprudența română. III) jurisprudența străină. IV) Motive. V) Note explicative și scurte comentarii

de

ION N. CESĂRESCU și **EM. M. DAN**

La finele Codului s'a adăugat : Expunerile de motive din anii 1885, 1899 și 1900, precum și un Index alfabetic

— PREȚUL 6 LEI —

DE VÎNZARE la Tipografia și Redacțiunea acestui ziar București, str. Carol 19 sau Splaiul Brâncoveanu Voevod 6, vis-a-vis de Palatul Justiției, de unde se expediază contra valoare, timbre saū mandat poștal.

Toți acei cari își vor schimba domiciliul cu ocazia sf. Gheorghe, sunt rugați a ne avisa prin o carte poștală de noua d-lor adresă, pentru a putea primi regulat ziarul.

Rugăm pe abonații noștri, rămași în restanță cu plata abonamentelor, să bine-voiască a achita sumele datorite cât mai neîntârziat, direct către d-l Codreanu, la administrația ziarului în București, 6 Splaiul Brâncoveanu Voevod, prin mandat saū timbre poștale, saū la prezentare numai în mâinile vechilor incasatori autorizați : **Manole Herișescu pentru București și I. Riveanu pentru provincie, de la cari vor primi în schimb chitanțe din registrul cu matcă, prevăzute cu ștampila ziarului nostru.**